

Τα παλιά ιστορικά δημιουργήματα –εργοστάσια, μηχανές, δίκτυα, υποδομές–, σημερινά κατάλοιπα της βιομηχανίας, πυκνά στις πόλεις και διάσπαρτα στην ύπαιθρο, μαρτυρούν μια εποχή που στην Ελλάδα άρχισε στα μέσα του 19ου αιώνα και ολοκλήρωσε έναν μεγάλο κύκλο με την αποβιομηχάνιση του τέλους του 20ού αιώνα. Αυτός ο μνημειακός πλούτος αποκαλύφθηκε και συνεχίζει να αποκαλύπτεται, ερευνήθηκε και συνεχίζει να ερευνάται. Τμήματα αυτού του πλούτου διασώθηκαν, ενώ άλλα χάθηκαν. Οι έρευνες και οι δράσεις πρωτοπόρων μελετητών από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 σιγά σιγά διέυρυναν τις γνώσεις μας για τη νεότερη ιστορία του υλικού πολιτισμού στον τόπο μας και καθιέρωσαν τα ελληνικά βιομηχανικά και τεχνικά μνημεία ως πολιτιστικά αγαθά τα οποία χρήζουν προστασίας.

Η έκθεση «Βιομηχανική Κληρονομιά στην Ελλάδα, 1980-2015. Διάσωση - Έρευνα - Εκπαίδευση» επιχειρεί μία αναδρομή σε αυτήν τη δυναμική πορεία ανακάλυψης, τεκμηρίωσης, διάσωσης, επανάχρησης και αναβίωσης των νεότερων καταλοίπων του τεχνικού μας πολιτισμού.

Σήμερα, 35 χρόνια αργότερα, μπορούμε να καταθέσουμε μέσα από αυτήν την επιστροφή στο παρελθόν συσσωρευμένη γνώση, ελλείμματα, αλλά και μία κατάκτηση: η αναγνώριση της βιομηχανικής κληρονομιάς ως αναπόσπαστο κομμάτι του ιστορικού και του πολιτιστικού μας φορτίου έχει ξεπεράσει το στενό πλαίσιο των «ειδικών» και εγγράφεται σταδιακά στη συνείδηση ευρύτερων ομάδων. Αυτό είναι αποτέλεσμα της συλλογικής μας προσπάθειας και της πορείας μας στον χρόνο.

Δεκέμβριος 2015

Μαρία Μαυροειδή, Νίκος Μπελαβίλας

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1980-2015

ΔΙΑΣΩΣΗ - ΕΡΕΥΝΑ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΔΡΟΜΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Μαρία Μαυροειδή, Ιστορικός-Βιομηχανική Αρχαιολόγος,

Ιστορικό Αρχείο ΔΕΗ, Γ.Γ. ΤΙΣΣΙΗ - Ελληνικό Τμήμα

Νίκος Μπελαβίλας, Αναπληρωτής Καθηγητής ΕΜΠ,

Πρόεδρος ΤΙΣΣΙΗ - Ελληνικό Τμήμα

ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Πολίνα Πρέντου, MSc Αρχιτέκτων-Πολιοδόμος ΕΜΠ,

υποψήφια διδάκτωρ ΕΜΠ

Daniel Coombes, Αρχιτέκτων, Plymouth University

Θερμές ευχαριστίες για τη συμβολή τους απευθύνονται στους:

Χριστιάννα Βελουδάκη, Κώστα Δαμιανίδη, Αίγλη Δημόγλου, Ειρήνη Εφεισίου, Ειρήνη Καραγεώργη, Κώστα Καραδήμα, Απόλλωνα Κύρκο, Μαρία Μπαλοδήμου, Ελένη Μπενέκη, Λήδα Παπαστεφανάκη και Γιάννη Στογιαννίδη.

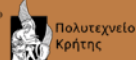
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΝΤΥΠΟΥ

Ιστορικό Αρχείο ΔΕΗ

Καλλιτεχνική επιμέλεια: Peak Publishing

Φωτ.: Ο Ατμοηλεκτρικός Σταθμός Νέου Φαλήρου τη δεκαετία του 1950 (Ιστορικό Αρχείο ΔΕΗ)

ΜΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

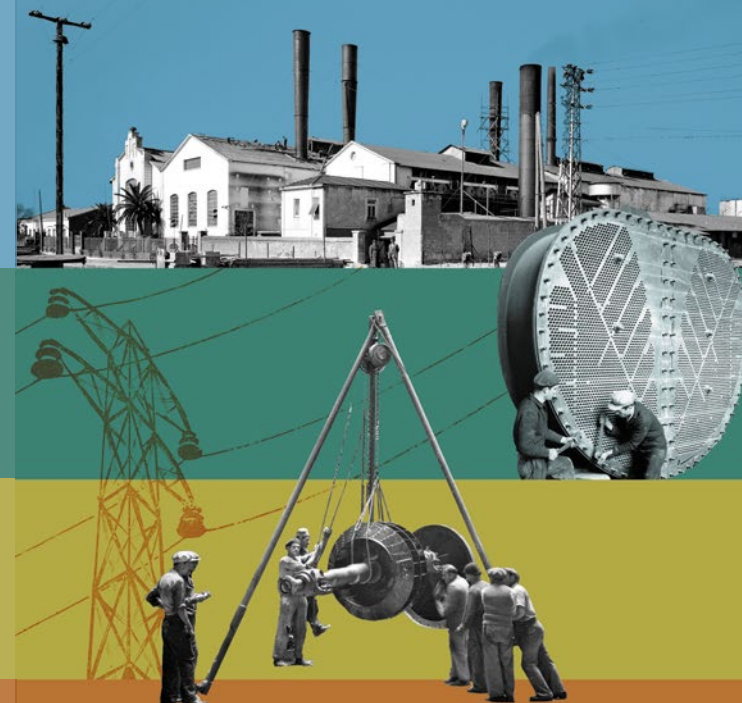
EUROPEAN INDUSTRIAL AND TECHNICAL HERITAGE YEAR 2015

ΑΝΑΔΡΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1980-2015

ΔΙΑΣΩΣΗ - ΕΡΕΥΝΑ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΑΤΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΝΕΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ
ΚΤΗΡΙΟ «Τ»

21/3 - 31/5/2016

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ
ΑΡΧΕΙΟ

Ενότητα 1: Οι απαρχές

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ, ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ & ΔΙΑΣΩΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ / ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ / ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΦΩΤΑΕΡΙΟΥ ΣΤΟ ΓΚΑΖΙ (ΑΘΗΝΑ) / ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ / ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΣ

Ενότητα 2: Η ίδρυση του Ελληνικού ΤΙCΣΙΗ*

ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ / ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ / ΤΟ 1ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ: «ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ» (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 1994)

* TICSIH: The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage

Ενότητα 3: Επικοινωνώντας με την Ευρώπη

ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΤΙCΣΙΗ & ΟΙ ΕΠΑΦΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ / ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΤΙCΣΙΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ / ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ-ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΤΙCΣΙΗ / 10ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΩΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ: «MARITIME TECHNOLOGIES, TECHNOLOGIES OF THE MEDITERRANEAN» (ΑΘΗΝΑ-ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 1997) / ΕΚΘΕΣΗ: «ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ. ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ 18ος, 19ος ΚΑΙ 20ος ΑΙΩΝΑΣ» (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1997)

Ενότητα 4: Οι πόλεις της αποβιομηχάνισης

4.1. Ανακαλύπτοντας την Ερμούπολη

ΒΥΡΕΟΔΕΨΕΙΟ ΚΟΡΝΗΛΑΚΗ, ΣΚΑΓΙΟΠΟΙΕΙΟ ΑΝΑΨΥΧΗΣ / ΚΤΗΡΙΟ ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΥ EASTERN TELEGRAPH CO. / ΧΡΩΜΑΤΟΥΡΓΕΙΟ ΥΙΩΝ Α. ΚΑΤΣΙΜΑΝΤΗ / ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΝΕΩΡΙΟΥ / ΤΟ ΑΤΜΟΠΛΟΙΟ S/B ΠΑΤΡΙΣ

4.2. Ανακαλύπτοντας το Λαύριο

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΛΑΥΡΙΟΥ (ΤΠΠΛ) / ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΤΑΛΛΕΙΑΣ-ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑΣ ΛΑΥΡΙΟΥ

4.3. Ανακαλύπτοντας τον Πειραιά

ΑΝΘΩΝΙΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ (ΑΕΧΗΠΛ) / ΚΤΗΡΙΑΚΕΣ & ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Ενότητα 5: Τα επόμενα βήματα: διάσωση, καταγραφή, ανάδειξη, επανάχρηση

5.1. Στη Μυτιλήνη

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΜΟΥΣΕΙΑ / ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΟ ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΥ / ΚΤΗΡΙΑΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ & ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

5.2. Στον Βόλο

ΠΛΙΝΘΟΚΕΡΑΜΟΠΟΙΙΑ Σ. & Ν. ΤΣΑΛΑΠΑΤΑ / ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΟΛΟΥ (ΔΗΚΙ) / ΕΡΓΑΤΕΣ & ΜΗΧΑΝΕΣ

5.3. Στη Θεσσαλονίκη

ΖΥΘΟΠΟΙΙΑ ΦΙΞ / ΜΥΛΟΙ ΑΛΛΑΤΙΝΗ / ΜΟΥΣΕΙΟ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ενότητα 6: Η ωρίμανση

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ & ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ / ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΦΙΞ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ / ΑΠΟ ΤΟ ΓΚΑΖΙ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΩΤΑΕΡΙΟΥ / 5η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΙCΣΙΗ: «ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΓΙΓΑΝΤΩΝ. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ & ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ» (ΒΟΛΟΣ, 2007)

Ενότητα 7: Οι μεγάλες έρευνες

7.1. Προβιομηχανική κληρονομιά

ΥΔΡΟΚΙΝΗΣΗ / ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΙ / ΣΠΟΓΓΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ / ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΝΑΥΠΗΓΙΚΗ

7.2. Ελληνικοί φάροι

ΑΠΟΤΥΠΩΣΕΙΣ & ΣΚΙΤΣΑ / ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ & ΟΠΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ / ΟΙ ΦΑΡΟΦΥΛΑΚΕΣ & ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥΣ

7.3. Ιστορικός βιομηχανικός εξοπλισμός

ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΓΛΑΥΚΟΥ (ΠΑΤΡΑ) / ΝΕΡΟΜΥΛΟΣ Α. ΚΟΝΤΟΥ (ΠΗΛΙΟ) / ΚΥΛΙΝΔΡΟΜΥΛΟΣ ΜΑΤΘΑΙΟΥ (ΝΑΟΥΣΑ) / ΜΕΤΑΞΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΕΙΟ «Η ΧΡΥΣΑΛΙΣ» / ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑ Ε.Γ. ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ (ΠΑΤΡΑ)

7.4. Κλωστοϋφαντουργία

ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑ ΡΕΤΣΙΝΑ (ΠΕΙΡΑΙΑΣ) / ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΕΙΑ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ (ΑΤΤΙΚΗ)

7.5. Ορυχεία

ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΣΙΔΗΡΟΜΕΤΑΛΕΥΜΑΤΟΣ (ΛΟΥΤΡΑ ΚΥΘΝΟΥ) / ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΡΜΑΡΟΤΕΧΝΙΑΣ (ΠΥΡΓΟΣ ΤΗΝΟΥ) / ΣΜΥΡΙΔΟΥΡΧΕΙΑ (ΝΑΞΟΣ)

7.6. Δωδεκάνησος

ΡΟΔΟΣ: ΑΓΡΟΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΚΑΤΑΒΙΑΣ-ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ / ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ SAMICA / ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ TEMI / CAIR / ΣΤΑΘΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ - ΚΩΣ: ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ ΑΒΙΚΟ

7.7. Ελληνικοί σιδηρόδρομοι

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ / ΔΙΚΤΥΑ / ΜΟΥΣΕΙΑ / ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ / ΚΤΗΡΙΑ

7.8. Αγροτοβιομηχανικά συγκροτήματα

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ HENRY BOOT & SONS LTD (ΤΡΙΚΑΛΑ) / LAKE CORAIS CO. (ΑΛΙΑΡΤΟΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ) / ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΕΣΙΝΙ Α.Ε.

7.9. Βιομηχανικοί οικισμοί

«ΑΣΠΡΑ ΣΠΙΤΙΑ» ΣΤΗ ΒΟΙΩΤΙΑ / ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΣΙΝΑ, ΣΤΑ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ & ΣΤΟ ΔΙΣΤΟΜΟ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

7.10. Ενέργεια

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ & ΕΡΕΥΝΑ ΤΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ: ΑΤΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ / ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ & ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ / ΛΙΓΝΙΤΟΥΡΧΕΙΑ ΑΛΙΒΕΡΙΟΥ

Ενότητα 8: Το μετέωρο βήμα

ΤΟ ΔΙΑΚΥΒΕΥΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ / ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ COLUMBIA & ΚΛΩΝΑΡΙΔΗ (ΑΘΗΝΑ) / ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ / ΤΑ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ

Ενότητα 9: Οι σπουδές

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΑ & ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ / ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Ενότητα 10: Αρχεία & μαρτυρίες

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ, ΕΡΕΥΝΑ, ΔΙΑΣΩΣΗ & ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ / ΠΡΟΦΟΡΙΚΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

Ενότητα 11: Αναβιώνοντας τις μηχανές

ΕΡΕΥΝΑ, ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ, ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ, ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ & ΔΙΑΣΩΣΗ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ / ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ - ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΗΧΑΝΩΝ

Η έκθεση πλαισιώνεται από συνοπτική παρουσίαση της ιστορίας της ΔΕΗ και του Ιστορικού της Αρχείου, ενώ εστιάζει στο πρώτο μεγάλο εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα, στον Ατμοηλεκτρικό Σταθμό Νέου Φαλήρου.

Φωτ.: Το συγκρότημα των Λιπασμάτων στη Δραπετσώνα ύστερα από κατεδάφιση τμήματός του (Αρχείο Εργαστηρίου Αστικού Περιβάλλοντος ΕΜΠ)